

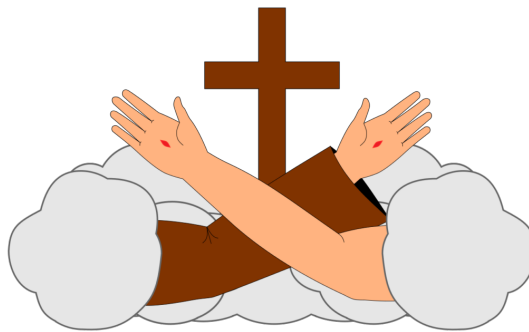
Svätý Peter z Alkantary a jeho obnova prameňov rehoľného života

Branislav Krasnovský

20. októbra 2023 ✙ Cirkev História

19. októbra si každoročne podľa tradičného rímskeho kalendára pripomíname sviatok španielskeho františkánskeho mnícha a svätca Petra z Alkantary (1499 – 1562).

Svätec pochádzal z bohatej rodiny, v 16 rokoch vstúpil do františkánskeho kláštora sv. Františka v Belvís. Bol vynikajúcim kazateľom, rehoľníkom, pustovníkom, teológom ktorý sa preslávil svojím asketizmom a prísnu reformou Menších bratov. Mal veľký duchovný vplyv na sv. Teréziu z Avily a určité obdobie bol spovedníkom španielskeho kráľa a cisára Svätej ríše rímskej Karola V. Habsburského a takisto aj portugalského panovníka Jána III. Blahorečený bol 18. apríla 1622 pápežom Gregorom XV. a svätorečený bol 28. apríla 1669 pápežom Klementom IX. Sv. Peter z Alkantary je patrónom Brazílie a patrónom nočných strážnikov aj robotníkov.

Františkánsky emblém

zdroj: wikimedia commons

Františkáni majú o sv. Petrovi z Alkantary jednu nádhernú legendu. Podľa nej sv. Peter z Alkantary raz pri modlení v Porciunkule uvidel sochu, ktorá mala hlavu zo zlata, prsia a ramená zo striebra, brucho a stehná z medi, jednu nohu mala železnú a druhú hlinenú. Svätec sa dozvedel, že socha je obrazom vývoja františkánskeho rádu.

Hlava zo zlata symbolizuje skvelé počiatky rehole, prsia a ramená zo striebra predstavujú druhé znamenité obdobie vývoja rádu, v ktorom sa mnohí členovia rádu preslávili svojimi vedeckými prácami a kazateľskou činnosťou. V striebornom období však členovia rádu už nedosahovali mravnú dokonalosť a čistotu svojich predchodcov.

Brucho a stehná z medi zobrazujú tretie obdobie, kedy v čele rádu bolo možné vidieť mužov zvučiacich ako medené zvonce. No a posledné, štvrté hlineno-železné obdobie je obdobím najväčšieho rozkolu a žalostného poklesu rehoľnej disciplíny vo františkánskom ráde.

Z tohto videnia bol sv. Peter z Alkantary veľmi zarmútený, dostalo sa mu však utešujúceho prisľúbenia, že rád do konca vekov nezanikne a vždy, keď bude v problémoch, objaví sa svätec, ktorý prvotnú disciplínu obnoví a vo františkánskom ráde sa vzkriesi jeho pôvodná zbožnosť. To však sv. Peter z Alkantary ešte netušil, že on sám sa stane takýmto svätcom, ktorý opäť pozdvihne františkánsky rád z popola, aby sa opäť zaskvel vo svojej nebeskej nádhere.

Sv. Peter z Alkantary

zdroj: wikimedia commons

Detstvo a noviciát sv. Petra z Alkantary

Sv. Peter z Alkantary sa narodil v španielskej provincii Extremadura v roku 1499 do bohatej španielskej rodiny. Jeho otec bol právnikom a guvernérom Alkantary a matka pochádzala zo šľachtickej rodiny Sanabia. Už v detstve bolo vidieť zbožnosť malého Petra, okolie ho označovalo za „svätého chlapca“, pretože sa vedel tak pohrúžiť do modlitby, že zabúdaj aj na jedlo.

Otec dbal na to, aby sa učil od raného veku a vybavil mu domáceho učiteľa. Keďže bol Peter nesmierne inteligentný, poslali ho ešte v mladom veku študovať na španielsku univerzitu v Salamance, kde sa stal morálnym a študijným vzorom pre všetkých svojich spolužiakov. Utkvel im v pamäti svojou zbožnosťou, nepoškvrnenou čistotou, mravnosťou, usilovnosťou a milosrdnou láskou k svojim blízkym. Každý deň chodil na svätú omšu, spovedal sa týždenne a čo najčastejšie prijímal sv. Eucharistiu.

Jeho obľúbenou modlitbou, ktorú sa modlieval každý večer, bol Žalm 130:

1 Pútnická pieseň: Z hlbín volám k tebe, Pane; 2 Pane, počuj môj hlas. Nakloň svoj sluch k mojej úpenlivej prosbe. 3 Ak si budeš, Pane, v pamäti uchovávať nepravosť, Pane, kto obstojí? 4 Ale ty si milostivý a my ti chceme v bázni slúžiť. 5 Spolieham sa na teba, Pane, moja duša sa spolieha na tvoje slovo; 6 moja duša očakáva Pána väčšmi ako strážcovia dennicu. Väčšmi ako strážcovia dennicu 7 nech očakáva Izrael Pána. Lebo u Pána je milosrdenstvo a hojné vykúpenie. 8 On sám vykúpi Izraela zo všetkých jeho nepravostí.

Univerzita Salamanca

zdroj: wikimedia commons

Vyhýbal sa stretnutiam so spolužiakmi, pretože pri týchto stretnutiach hrozilo, že sklzne do hriechu. Svedomito sa pripravoval na vyučovanie, voľný čas trávil v samote, v ktorej sa modlil a rozjímal o Kristových utrpeniach. Ak mal čas, navštevoval chorých chudobných vo svojej blízkosti. Tých potešil jedlom, peniazmi, ktoré dostával na štúdium od rodičov a najmä modlitbou. Tiež sa rád stretával so zbožnými mníchmi z okolitých kláštorov, s ktorými konzultoval mnohé teologické aj morálne témy a problémy.

Rodičia chceli, aby sa stal právnikom, sv. Peter z Alkantary však túžil po samote a pustovníckom živote. V duši mu žiarili slová z 1. listu sv. Jána (2,15–17): *15 „Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete. Ak niekto miluje svet, nie je v ňom Otcova láska. 16 Ved’ nič z toho, čo je vo svete, ani žiadostivosť tela ani žiadostivosť očí ani honosenie sa bohatstvom nie je z Otca, ale zo sveta. 17 A svet sa pomíňa, aj jeho žiadostivosť. Kto však plní Božiu vôľu, ostáva naveky...”*

V roku 1515, vo veku 16 rokov, opustil tajne rodičovský dom a vstúpil do odľahlého františkánskeho kláštora prísnej „bosej observancie“ v Manxaretes v provincii Extremadura. Kláštor ležal ďaleko od Alkantary, na španielsko-portugalskej hranici, v riedko osídlenej oblasti. Obliekol si biedne rúcho novica a s ním si obliekol aj pokoru a kajúcnosť.

Už počas skúšobného roku zaujal svojich spolubratov mimoriadnym odriekaním. Dusil v sebe každú svetskú myšlienku a žiadosť, postil sa – odopieral si jedlo aj spánok. Jeho spolubratia tvrdili, že sa na nich ani nepozreal, rozoznával ich len podľa hlasu. Všetky jeho myšlienky, pocity a túžby sa niesli k Bohu a v jeho duši vládol tak svätý mier, aký bežný svet nemá a nikdy nepozná.

Zjavenie sv. Jána Kapistranského sv. Petrovi z Alkantary

zdroj: wikimedia commons

Pustovník, ktorý odštartoval františkánsku reformu Menších bratov

V roku 1521 ho predstavení rádu vo veku necelých 21 rokov vyslali do Badajozu, aby sa tam stal predstaveným novozaloženého kláštora prísnej františkánskej observancie. Spolubratov viedol slovom i príkladom na ceste ku katolíckej dokonalosti. Na príkaz predstavených vyštudoval teológiu a v roku 1524 sa stal katolíckym kňazom. Ukázalo sa, že je aj vynikajúcim kazateľom a jeho najvďačnejšími poslucháčmi boli biedni a chorí, pretože mal pre nich nesmierne pochopenie a nikoho neprepustil s prázdnyimi rukami.

Srdce ho však stále ťahalo k pustovníckemu spôsobu života a samote. Vyprosil si preto u predstavených, aby mohol pustovníčiť pri kláštore sv. Onufria v oblasti Siuriany, ktorá bola v 16. storočí veľmi riedko osídlená. Aj dnes tento kraj zaujme svojou divokou a drsnou krásou.

Španielska Siurana

zdroj: wikimedia commons

Tu bol sv. Peter z Alkantary skutočne šťastný. Zdalo sa, akoby nemal žiadne telesné potreby. Bol flagelantistom, nosil na bedrách reťaz, spával polosediačky len 1,5 hodiny denne, každý tretí deň zjedol trochu čierneho chleba a zeleniny, pil iba vodu. Počas pôstneho obdobia jedával len raz za 8 dní, nenosil pokrývku hlavy a nechránil sa ani pred vetrom, dažďom či snehom. Svojim spolubratom prízvukoval: „*Nepatrí sa, aby služobník prichádzal pred Pána s pokrytou hlavou.*“ Odetý chodil v hrubom a otrhanom habite a v snehu, ktorý v španielskych kopcoch vo vyšších polohách napadá, chodieval bosý. Díval sa do zeme, bol mlčanlivý a hovoril iba vtedy, keď mu položili otázku.

Sv. Peter z Alkantary však nemohol ostať pustovníkom, aj keď po tom tak veľmi túžil. Božia Prozreteľnosť sa rozhodla postaviť ho ako svietnik, aby ľudia v jeho blízkosti videli Božie svetlo, ktoré vyžaroval a aby ho mohli nasledovať. V roku 1538 sa sv. Peter z Alkantary stal provinciálom františkánskeho kláštora sv. Gabriela v Extremadure, aj keď sa proti tomu jeho pokora vzpierala.

V kláštore sa rozhodol obnoviť rehoľnú disciplínu v duchu sv. Františka z Asissi. Chcel, aby františkánsky duch evanjeliovej pokory, horlivosti, modlitby a prísneho odriekania opäť vykvitol. Presviedčal a napomínal spolubratov, aby sa vrátili k svedomitému plneniu pravidiel sv. Františka, čo však nie všetci bratia chceli.

Modlitbou, osobným príkladom, láskavosťou nakoniec sv. Peter z Alkantary slávil úspech a väčšina františkánov prijala pravidlá, ktoré zaviedol, ako aj obnovu rehoľnej disciplíny. Františkánsky strom opäť zarodil hojné a sladké katolícke ovocie.

V roku 1541 sa skončilo jeho trojročné obdobie funkcie provinciála kláštora sv. Gabriela v Extremadure. S priam detskou radosťou a vytržením očakával deň, keď bude môcť odovzdať funkciu inému spolubratovi. Hneď na druhý deň po odovzdaní funkcie spoločne so spolubratom Jánom z Avily odišiel do pohoria Arrabide na španielsko-portugalskej hranici.

Tu v divokých a nehostinných horách totiž žil portugalský františkánsky kňaz a pustovník Martimo de Santa Maria, ktorý takisto pracoval na obnove rehoľnej disciplíny v spoločenstve Menších bratov. Chýr o svätosti týchto mužov sa čoskoro rozchýril v celom Španielsku i Portugalsku a do oblasti Arrabide prichádzalo čoraz viac rehoľníkov, ktorí chceli žiť spôsobom života, aký predstavili sv. Peter z Alkantary a sv. Martimo de Santa Maria.

Vďaka úsiliu oboch svätcov a s Božou pomocou vznikli čoskoro dva kláštory s prísnou rehoľnou disciplínou a Martimo de Santa Maria sa stal v jednom z nich predstaveným. Sv. Peter z Alkantary do roku 1554 dvakrát odmietol nielen prijať úrad rehoľného provinciála, ale pešo odišiel do Ríma, kde získal od pápeža Pavla IV. povolenie založiť kláštory prísnej františkánskej observancie v Španielsku, takže čoskoro vznikli dva nové kláštory v Pedrose a Plasencii.

Pamätník sv. Petra z Alkantary v Extremadure

zdroj: wikimedia commons

O kláštore v Pedrose sa hovorilo, že je tak chudobný, že sa podobá skôr väzeniu a hrobom, ako kláštoru. Samotný Peter mal celú tak malú, že v nej nemohol ani pohodlne sedieť, ležať ba ani stáť. „*Dvere do nášho kláštora sú nízke a úzke ako cesta do Raja*“ s obľubou vravieval sv. Peter z Alkantary. Práve kláštor z Pedrose sa stal duchovným centrom, z ktorého sa šírila reforma Menších bratov. Nakoniec pod jeho vedením vzniklo za 6 rokov až 9 kláštorov s prísnu rehoľnou disciplínou.

Objavili sa však aj kritici, ktorí označovali jeho prísnosť za neslýchanú opovážlivosť, chudobu označovali ako hriechne pokúšanie Boha a jeho pokoru označovali za pýchu. Ale sv. Peter z Alkantary si túto kritiku nevšímal a vytrvalo kráčal po svojej ceste, na konci ktorej videl nielen reformu disciplíny vo františkánskom spoločenstve, ale aj veľký prospech pre celú katolícku Cirkev.

V čase, keď v Nemecku pokračoval rozklad kresťanského spoločenstva, odštartovaný utečeným a zbehlým augustiniánskym mníchom Martinom Lutherom, ktorého bludy nasledovali neskôr aj ďalší pseudoreformátori, postavil sv. Peter z Alkantary jasný ideál apoštolskej chudoby, pokory, lásky, prísneho pokánia a odriekania. To, čo malo v katolíckej Cirkvi odumrieť aj odumrelo, ale vďaka sv. Petrovi z Alkantary sa katolícka Cirkev obrodila a z vieroučného zápasu vyšla vnútorne posilnená a upevnená.

Peter z Alkantary na obraze El Greca

zdroj: wikimedia commons

Sv. Peter z Alkantary bol spovedníkom panovníkov, stále však ostával skromný

Sv. Peter z Alkantary putoval po Španielsku, Portugalsku i Taliansku. Neúnavne navštevoval spoločenstvá mníchov, zakladal nové kláštory, duchovne obnovoval staré. Chodil, tak ako bolo jeho zvykom – pešo s nepokrytou hlavou, plný vnútornej radosti.

Od mladosti bol zvyknutý na prísny pôst, umŕtvoval sa bičovaním, nočným bdením, ostrou reťazou, ktorá mu vrastala do tela. Celý jeho majetok tvoril biedny mníšsky odev z hrubej látky, starý breviár, drevený kríž, písacie potreby a pútnická palica. Nič materiálne ho nepútalo k svetu, hľadel len na nebesia.

Ľudia v jeho blízkosti duševne pookrievali, sv. Peter z Alkantary si vedel získať ich srdcia. Vypočul každého, poradil, pomohol a povzbudzoval vlastným príkladom priam evanjeliovej dokonalosti. Ľudia ho počúvali so zatajeným dychom a donášali mu naspäť bohatú almužnu, ktorú on hneď dával tým, ktorí v jeho očiach almužnu skutočne potrebovali.

V centre jeho snáh bola neustále spása veriacich. Navštevoval chorých, ktorých zaopatroval sviatosťami, učil zanedbanú mládež, obracal hriešnikov, konal náboženské prednášky zbožným katolíkom, ktorí sa tak zdokonaľovali vo viere. Rozsudzoval spory a všade, kam prišiel sa okamžite zbehlo množstvo ľudí, ktorí chceli na vlastné oči vidieť svätca.

Jeho súčasníci hovorievali, že na ňom spočívala zvláštna Božia milosť. Tak, ako slnko roztápa ľad, vedel aj sv. Peter z Alkantary roztopiť aj tie najtvrdšie srdcia dlhoročných hriešnikov. Lotri, ktorým nebolo nič sväté, po rozhovore s ním plakali ako malé deti a spovedali sa zo svojich hriechoch po dlhých desaťročiach. Ale nešlo iba o lotrov z podsvetia a periférie, podobnou očistnou katarziou (zavŕšenou spovedou, svätým prijímaním a zmenami vo vlastnom živote), v jeho blízkosti prešli aj mnohí cynickí a spupní španielski a portugalskí šľachtici.

Chýry o jeho svätosti sa dostali až na panovnícky dvor Španielska a Portugalska. Španielsky panovník a nemecký cisár Karol V. si ho vyvolil za spovedníka, no sv. Peter z Alkantary nechcel ostať v Madride

natrvalo. Niekoľko mesiacov bol tiež spovedníkom portugalského panovníka Jána III. a v dôvernom spojení bol aj so sv. Františkom Borgiom a ctihodným Lodovicom z Granady, sv. Jánom z Kríža či sv. Teréziou z Avily, ktorú aj duchovne viedol – bol jej spovedníkom a pomáhal jej.

Sv. Peter z Alkantary podáva Eucharistiu sv. Terézii z Avily

zdroj: wikimedia commons

Sv. Terézia z Avily, známa svojimi mystickými videniami, niekoľkokrát uviedla, že sv. Peter z Alkantary bol dokonalým vodcom duší a znalcom Božích ciest a tiež povedala, že vďaka jeho modlitbám získala od Boha množstvo milostí.

Sv. Peter z Alkantary mal dar predvídať budúcnosť, zažehnal mor v portugalskom meste Albuquerque. Keď slúžil Svätú omšu, planula jeho tvár nadprirodzeným jasom a oči upreté k nebesiam boli zaliate slzami. V kláštore v Pedrose niekoľko minút levitoval, čo naplnilo všetkých bratov nesmiernou zbožnosťou a bázňou – všetci kľáčali na kolenách, vrúcne sa modlili s pohľadom na tento jav.

Predpovedal aj svoju smrť, na ceste ho však stretol gróf z Oropesy, ktorý nástojil na tom, aby zavítal do jeho kaštieľa. Tam začali sv. Petra ošetrovať šľachticovi lekári. No sv. Peter z Alkanary cítil, že mu podávané lieky neprospievajú, rovnako ako jedlo, na ktoré nebol navyknutý, pretože dovtedy pravidelne jedával len čierny chlieb a zeleninu každý tretí deň. Preto požiadal grófa z Oropesy o prepáčenie, že nemôže ostať u neho v kaštieli a nechal sa odniesť do najbližšieho kláštora Menších bratov v Arenas de San Pedro, kde si ľahol na dlážku a čakal na svoju smrť.

V kláštore sa vytrvalo modlil, pociťoval silné bolesti, ktoré obetoval za duše v Očistci, až jedného dňa pocítil veľký smäd. Požiadal o nádobu s vodou, keď mu však padol pohľad na Ukrižovaného Krista, začul vo svojom vnútri Kristov hlas: „Žízňim“. V tom okamihu odložil nádobu s vodou a začal sa radostne usmievať. Napriek veľkým bolestiam sa počas svätej omše zodvihol a kľáčal až do konca bohoslužby.

Zobrazenie smrti sv. Petra z Alkantary od Francesca Fontebassa

zdroj: wikimedia commons

Svätý Peter z Alkantary umrel zaopatrený všetkými sviatosťami 18. októbra 1562 vo veku 63 rokov a pochovali ho v kláštore Arenas de San Pedro . V roku 1622 ho pápež Gregor XV. beatifikoval a v roku 1669 ho pápež Klement IX. zaradil medzi svätcov. Na príhovor sv. Petra z Alkantary sa uskutočnilo množstvo zázrakov.

Sv. Peter z Alkantary býva zobrazovaný v rehoľnom odeve s krížom v rukách.

Sv. Peter z Alkantary založil najprísnejšiu vetvu rádu Menších bratov sv. Františka, ktorých na jeho počesť označovali ako alkantaríni. V dobách najväčšej slávy mala táto františkánska vetva až 300 kláštorov. Keď sv. Peter z Alkantary umieral, sv. Terézia z Avily práve dokončievala svoj nový kláštor. Mala videnie sv. Petra z Alkantary na Nebesiach, čo ju naplnilo hlbokou radosťou.

V roku 1670 bol sviatok Petra z Alkantary stanovený na 19. október, deň po jeho smrti, pretože vo všeobecnom rímskom kalendári bol 18. október sviatkom svätého Evanjelistu Lukáša. Revízia tohto kalendára z roku 1969 presunula sviatok na 18. októbra. Tradiční katolíci však necítia potrebu riadiť novým kalendárom z roku 1969, ktorý uzrel svetlo sveta po II. vatikánskom koncile a riadia sa naďalej Všeobecným rímskym kalendárom z obdobia rokov 1670 – 1969, ktorého verzia z roku 1960 je začlenená do Rímskeho misála z roku 1962. Tento misál povolil pápež, Benedikt XVI. používať všetkým kňazom latinskej Cirkvi na omše bez ľudu a za podmienok uvedených v článku 5 jeho motu proprio *Summorum Pontificum* pri omšiach s ľudom.

Peter z Alkantary je patrónom nočnej adorácie Najsvätejšej sviatosti. V roku 1826 bol vymenovaný za patróna Brazílie a v roku 1962 (400 rokov – výročie jeho smrti) za patróna španielskeho regiónu Extremadura. Je tiež uctievaný ako patrón rôznych farností v USA a na Filipínach. Na jeho počesť je pomenované aj španielske mesto San Pedro de Alcántara v provincii Malaga.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/svaty-peter-z-alkantary-a-jeho-obnova-pramenov-reholneho-zivota/>